

۵۰ روز حرفه‌ای

■ تمرکز محمد مخبر از ۳۰ اردیبهشت بر کار دولت و دوری از رقابت‌های انتخاباتی، از نظر اجتماعی مثبت و مردم‌دارانه بود

زهرا طیبی

خبرنگار گروه شد روز

از صبح روزی که به سرپرستی ریاست جمهوری منصوب شد، گفت که راه دولت خدمت تا روز آخر ادامه پیدا خواهد کرد. به گفته خودش راه یک‌ساله دولت را در ۵۰ روز طی کرد. اگر به آنچه دولت در این ۵۰ روز انجام داد نگاهی اجمالی بیندازیم؛ قضایوت منصفانه این است که معاون اول رئیس جمهور شهید توانست به‌خوبی و بدون افتادن دولت در دام سیاسی‌کاری‌ها بعضی از کارهای نیمه‌تمام و روی‌زمین‌مانده دولت سیزدهم را به سرانجام برساند، تا آنجا که رسانه‌های اصلاح‌طلب نیز زبان به تمجید او باز کردند. نکته مهم‌تر این است که مخبر در میانه تمام رقابت‌های انتخاباتی و کشمکش‌های انتخاباتی برخی از اعضای دولت حاضر در ستادها، وارد حاشیه‌های انتخاباتی نشد و فرمان دولت را در این ۵۰ روز به خوبی در اختیار گرفت. نکته قابل توجه این است که مخبر در تمام این ۵۰ روز هیچ زمان ژست حمایت از مردم نگرفت، به دنبال قهرمان‌سازی از خود نبود و به سیاق برخی از سیاستمداران دوربین دوست نبود. معاون اول رئیس جمهور شهید، چیزی بیشتر از خدمت به مردم برای خود تعریف نکرد. او حالا دولت را در شرایطی در دست دولت چهاردهم قرارخواهد داد که هم مسیر رئیس جمهور شهید را ادامه داده و هم در دام حاشیه‌سازی‌ها نیفتاده است. در ادامه مروری داشتیم بر این ۵۰ روز و اقدامات مهمی که معاون اول رئیس جمهور شهید انجام داد.

■ اگر وارد رقابت‌های انتخاباتی شوم، اداره دولت با چالش مواجه می‌شود

در میانه روزهای شروع ثبت‌نام‌های انتخاباتی در حالی که تصور می‌شد دولت گزینه‌ای در انتخابات تیرماه داشته باشد، تقریباً ۵ نفر از دولت رئیسی به ساختمان خیابان فاطمی رفتند. مخبر هم یکی از گزینه‌هایی بود که احتمال نام‌نویسی او در انتخابات چندان کم نبود. اگرچه مخبر در پاسخ به سوال خبرنگاران درمورد اینکه در انتخابات کاندیدا خواهد شد یا نه، پاسخ منفی داد و آن جمله حاشیه‌ساز را مطرح کرد و گفت: «داریم حاللی می‌کنیم این چه حرفیه.» اما تا لحظات آخر این گمانه وجود داشت که مخبر برای نام‌نویسی وارد ستاد انتخابات کشور شود. مخبر کاندیدای انتخابات نشد و در میانه خرداد ماه هم در بخشنامه‌ای به مدیران و دستگاه‌های اجرایی آنها را از فعالیت تبلیغی به نفع یا ضرر نامزدهای انتخاباتی، منع کرد. مخبر در بخشی از این بخشنامه اشاره کرده بود که استفاده از امکانات دولتی و دستگاه‌های اجرایی و در اختیار گذاشتن وسایل و امکانات برای کار و فعالیت انتخاباتی کارمندان دولت در ساعات اداری ممنوع است و جرم تلقی می‌شود. این بخشنامه درست در شرایطی منتشر شد که پنج نفر از بدنه دولت در انتخابات نام‌نویسی کرده بودند. جدای از این، اواخر خردادماه، سخنگوی دولت در پاسخ به علت عدم ثبت‌نام مخبر به این موضوع اشاره کرد که سرپرست ریاست جمهوری توجه داشت «اگر وارد رقابت‌های انتخاباتی شوه» شاید تواناند تا زمان استقرار رئیس جمهور جدید «مسئولیت امور دولت را به نحو احسن انجام دهد.» امری که نشان می‌داد برخلاف بعضی از اعضای دولت، مخبر اصل اولیه و مهم را اداره کشور و ادامه مسیر دولت تا تحویل به رئیس جمهور جدید قرار داده است. در این مسیر علاوه‌بر اینکه خود به خاطر اداره دولت، دوری از رقابت‌های انتخاباتی را مورد توجه قرار داد تا خللی در انجام کارهای نیمه‌تمام دولت ایجاد نشود، کابینه و تمام ارکان دولت را از موضع‌گیری به نفع یا ضرر نامزدهای انتخاباتی منع کرد.

■ خط قرمز انتخاباتی مخبر؛ دفاع از خدمات رئیس جمهور شهید

محسن منصوری، معاون اجرایی رئیس جمهور از جمله افرادی بود که در آغاز رقابت‌های انتخاباتی وارد میدان رقابت شد. بعد از اینکه منصوری با وزیر ارشاد به ستاد انتخابات رفت، کنش انتخاباتی او مشخص شد اما بعد از عدم تأیید وزیر ارشاد، منصوری به‌عنوان رئیس ستاد انتخاباتی سعید جلیلی در این رقابت‌های انتخاباتی حاضر شد. در میانه این رقابت اما گمانه‌زنی‌هایی درمورد برخورد و تذکر محمد مخبر با محسن منصوری منتشر شد. بعد از حضور رئیس ستاد انتخاباتی سعید جلیلی در همایش دهیاری‌های دولت، گفته می‌شد سرپرست رئیس جمهور به خاطر درگیر کردن دهیاری‌ها در انتخابات به نفع یک نامزد، به او تذکر داده است. روایتی که البته با تکذیب محسن منصوری همراه شد. اما جدای از این، در حالی‌که تلاش می‌شد این‌طور القا شود که یکی از نامزدهای انتخابات گزینه مورد حمایت دولت است، اما در هیچ بخش از اظهارنظرهای او ردیابی از حمایت یا حمله به یک نامزد انتخاباتی دیده نمی‌شد. تنها خط قرمز او در تمام این مدت حمله به دولت و اقدامات شهید رئیسی بود. اوایل تیرماه و بعد از آنکه در مناظرات انتخاباتی نقدهایی به دولت سیزدهم مطرح می‌شد، مخبر در واکنش به این موضوع اشاره و تأکید کرد دوره ریاست جمهوری شهید رئیسی و خدماتش به کشور، به‌گونه‌ای «شفاف» و در «مقابل دیدگان مردم» است که با «سیاه‌نمایی‌ها قابل خدشه و انکار نیست.» تقریباً تمام اظهارنظرهای مخبر در این روزها به دفاع از اقدامات و خدمات رئیس جمهور شهید، همچنین نفی دولتی‌ها از موضع‌گیری در رقابت‌های انتخاباتی محدود می‌شد.

■ انتخابات بی‌حاشیه و بی‌طرف

انتخابات ریاست‌جمهوری به واسطه رقابتی که معمولاً در آن وجود دارد همواره می‌تواند آبدستن حواشی قرار گرفته و سلامت آن از جانب برخی گروه‌ها

مورد خدشه واقع شود. به همین دلیل از مدت‌ها قبل برای آن برنامه‌ریزی می‌شود. در دولت سیزدهم اما علی‌رغم زمان محدود ۵۰روزه انتخابات ریاست جمهوری بدون هیچ‌گونه حاشیه‌ای در کمال سلامت برگزار شد، تا حدی که محمد مخبر به‌عنوان رئیس موقت هیات دولت از جانب اصلاح‌طلبان که خود را در مقابل دولت سیزدهم می‌بینند نیز مورد تقدیر قرار گرفت. محمد مخبر این موضوع را در گفت‌وگو با سایت دفتر حفظ و نشر آثار رهبر انقلاب اینگونه مورد اشاره قرار می‌دهد: «معمولاً برای انتخابات ریاست جمهوری از یک سال قبل تدارک دیده می‌شد؛ در دولت سیزدهم این کار در طول ۵۰ روز انجام شد که حتی دور دوم هم به همین ۵۰ روز بود و لذا تمام دولت و دستگاه‌های حاکمیتی به جد کمک کردند و در رأس همه اینها مردم بودند.» روزنامه هم‌میهن توانمندی دولت تحت امر محمد مخبر در برگزاری انتخابات را اینگونه مورد تقدیر قرار می‌دهد: «وظیفه خود می‌دانیم که از عملکرد آقای مخبر در این ۵۰روز دوره سرپرستی ریاست جمهوری قدردانی کنیم؛ به ویژه اینکه انتخابات خوبی را برگزار کردند.» محمد مهاجری، فعال رسانه‌ای اصلاح‌طلب نیز طی یوتیوبی به محمد مخبر خدایوت گفت و درمورد او نوشت: «در ۵۰روز اخیر با کاندیدا نشدن حسن‌نیت خود را نشان داد و درحالی‌که اکثر مدیران سرشان گرم سیاست بود، به کار دولت اهتمام داشت.» محمدعلی ابطحی، از چهره‌های نزدیک به محمد خاتمی نیز با متشخصانه توصیف کردن اداره انتخابات و کشور توسط محمد مخبر از پزشکیان خواست تا او را به‌عنوان یک مجری قوی معاون اول نگه دارد. محمد مخبر راز صیانت از انتخابات را بی‌طرفی دانسته و در این‌باره توضیح می‌دهد: «دولت و برگزارکننده انتخابات حق الناس را به‌طور کامل صیانت کرد و این به جز با بی‌طرفی امکان‌پذیر نیست.» سرپرست ریاست‌جمهوری ایران همچنین اعتراض‌ها به فعالیت انتخاباتی اعضای هیات دولت را نیز بی‌پاسخ نگذاشته و در این‌باره توضیح داده است: «در دولت‌های قبل چندین نفر بودند که در ایام انتخابات مرخصی می‌گرفتند و برای نامزد مورد نظر خود در ستاد انتخاباتی‌اش تبلیغ می‌کردند. با اینکه دولت سیزدهم دولت مستقر است، اما فقط یک نفر و آن هم قانونی مرخصی گرفته و به ستاد انتخاباتی نامزد مورد نظر خود رفته است که این موضوع غیرقانونی نیست.» دستاورد دولت سیزدهم در برگزاری انتخابات بی‌طرف زمانی بهتر درک می‌شود که حواشی انتخابات ریاست‌جمهوری در ادوار مختلف را به خاطر بیاوریم. در سال ۸۸ حواشی و شائبه‌افکنی درمورد سلامت انتخابات کشور را به آشوب کشید و در سال ۱۴۰۰ اعتراض‌ها به کمبود تعرفه رای در برخی مناطق تا مدت‌ها نقل محافل بود و حتی برخی آن را در پایین کشیدن درصد مشارکت به زیر ۵۰ درصد مؤثر می‌دانستند.

■ جلوگیری از انتصابات لحظه آخری

تجربه انتصابات بسیار دقیقه نودی در دولت روحانی با هدف تحت فشار قرار دادن دولت‌های آتی باعث شد پس از پیروزی پزشکیان در انتخابات بدنه اصلاح‌طلبان برای جلوگیری از تکرار این اتفاق در فضای رسانه‌ای درباره این انتصابات ابراز نگرانی کنند. تا جایی که مسعود پزشکیان، رئیس جمهور منتخب نیز درحالی‌که هنوز مراسم تنفیذ حکمش برگزار نشده طی نامه‌ای از مخبر بخواهد سرپرست فعلی ریاست جمهوری که به‌طور موقت مقام اول اجرایی کشور محسوب می‌شود جلوی این انتصابات را بگیرد. پزشکیان در این نامه از مخبر خواسته است: «در هیچ یک از وزارتخانه‌ها و معاونت‌های ریاست جمهوری ازجمله در شرکت‌های تابعه یا وابسته به دستگاه‌های یادشده جز انجام امور متعارف و پرداخت‌های جاری، از عقد یا عملیاتی کردن قراردادهای جدید یا ایجاد هرگونه تعهد به هر شکل از جمله صدور احکام اداری و تعهدآور و همچنین عزل و نصب افراد و هر نوع استخدام یا به‌کارگیری نیروی جدید به هر شکل خودداری شود.» او همچنین با این متن دستوری از معاون اول دولت سیزدهم خواسته است مصوبات هیات وزیران دولت سیزدهم که دارای بار یا آثار مالی بوده و تاکنون ابلاغ نشده پس از هماهنگی با خودش ابلاغ شود. فارغ از بررسی اینکه مسعود پزشکیان به‌عنوان رئیس‌جمهور منتخب و غیرمستقر تا چه اندازه به لحاظ قانونی شاینت دستور دادن به سرپرست ریاست جمهوری که موقتاً جایگزین رئیس‌جمهور محسوب می‌شود را دارد، شایسته است از نقش مخبر که خود او نیز برای جلوگیری از تکرار ماجرای انتصابات دقیقه نودی دولت روحانی دغدغه داشته و در این‌باره دستور نیز صادر کرده است به نیکی یاد کرد. محمد مخبر یک ماه قبل از اینکه پزشکیان اقدام به نگارش چنین نامه‌ای کند طی ابلاغیه‌ای همه دستگاه‌های دولتی را مکلف کرده بود: «تا زمان استقرار دولت چهاردهم از هرگونه تغییر در ساختارهای سازمانی، جابه‌جایی نیروی انسانی و نقل‌وانتقال اموال دولتی، اعمال آیین‌نامه جدید و تغییر در تعرفه‌ها و عوارض خودداری کنند.» محمد مخبر در همین راستا حسن درویشیان رئیس دفتر بازرسی ویژه رئیس‌جمهور را مسئول پیگیری و نظارت بر این اقدامات کرده است. آنچه رسانه‌های اصلاح‌طلب درمورد انتصابات دقیقه نودی به آن منتسب هستند بیشتر معطوف به وزارت کار و رفاه اجتماعی است که البته صولت مرتضوی در گفت‌وگو با خبرنگاران این موضوع را این‌گونه توجیه کرده است: «کار مردم را که نمی‌توان معطل گذاشت، برای مثال اگر زمان برگزاری مجمع شرکتی باشد و این شرکت هیات‌مدیره کم داشته باشد؟ باید چه کند؟» وی با اشاره به اینکه پس از نامه مخبر و به‌رغم اتمام دوره سرپرستی برخی ادارات، نامه رعایت شد، گفت: «شرکت‌های قاعده شرکتی دارند و باید قوانین را رعایت کنند.»

■ کارهای نیمه‌تمامی که به پایان رسید

ازجمله کارهای نیمه‌تمام دولت قانون برنامه هفتم توسعه بود. بالاخره بعد از رفت و برگشت‌ها میان بهارستان و پاستور و ندهای دولت و مجلس به بندهای برنامه هفتم، اوایل خرداد برنامه هفتم به تصویب مجلس رسید و برای تأیید نهایی به مجمع تشخیص مصلحت نظام فرستاده شد. ۲ تیرماه هم مجمع برنامه را تأیید کرد و قانون برنامه ۱۲ تیرماه به سرپرست رئیس‌جمهور ارسال شد و محمد مخبر نیز روز دوشنبه قانون برنامه هفتم را ابلاغ کرد. یکی از کارویژه‌های

دولت شهید رئیسی، احداث کریدورهای بین‌المللی در قراردادهای همکاری با کشورهای همسایه بود. اهمیت احداث این کریدورها در شرایطی که تبادلات تجاری از راه‌ترانزیتی بیش از گذشته مورد توجه قرار می‌گرفت، منجر شده بود دولت اهمیت ویژه‌ای به تکمیل این راه‌های ترانزیتی بدهد. در ادامه همین مسیر سرپرست رئیس‌جمهور روز ۳۱ خرداد، راه‌آهن رشت- بندر کاسپین را احداث کرد که خلیج‌فارس و خزر را به هم متصل می‌کند. این مسیر ریلی که حلقه تکمیل‌کننده کریدور شمال- جنوب به شمار می‌رود، با حضور مخبر و دستیار ویژه رئیس‌جمهور روسیه و معاون نخست‌وزیر جمهوری آذربایجان افتتاح شد. کریدوری که امکان تبادل و تجارت هند با روسیه را از این مسیر امکان‌پذیر می‌کند و علاوه‌بر منافع اقتصادی، نقش تعیین‌کننده ایران در اوراسیا را تقویت می‌کند.

■ ثبات بازار ارز در ملتهب‌ترین روزهای سیاسی کشور

بازار دلار و ارز تقریباً تحت تأثیر کوچک‌ترین اتفاقات و رویدادهای سیاسی در کشور ملتهب می‌شود، امری که انتظار می‌رفت در شرایطی که دولت رئیس ندارد و در آستانه برگزاری یک انتخابات تازه قرار دارد، بازار ارز و شاخص بورس متأثر از این شرایط، نوسانات عجیب پیدا کند. با این حال در تمام این مدت و تا پیش از اعلام نتایج نهایی انتخابات تیرماه، بازار ارز و شاخص بورس نوسان عجیب و غریبی نداشت. امری که نشان می‌داد، مخبر در این مدت توانسته فرمان دولت را به‌گونه‌ای پیش‌ببرد که کمترین بی‌ثباتی در آن اتفاق نیفتد و به‌طور خاص در حوزه کنترل ارز و بورس موفق عمل کرده است.

■ حرکت در مسیر دیپلماسی عاقلانه متوقف نشد

درحالی‌که برخی نگران بودند مرادوات بین‌المللی ایران بعد از شهادت سید ابراهیم رئیسی و حسین امیرعبداللهیان تحت تأثیر قرار بگیرد، محمد مخبر به‌خوبی از پس بر طرف کردن این دغدغه برآمد. او از طرفی با منسوب کردن علی‌باقری به‌عنوان سرپرست وزارت خارجه مانع از به وجود آمدن آشفتگی در ساختار وزارت خارجه شده و از طرف دیگر با حضور در اجلاسیه بریکس این پیام را به کشورهای عضو این نهاد بین‌المللی رساند که قرار نیست در نبود رئیس‌جمهور خلایق در ساختار اجرایی کشور و مرادوات سیاسی و اقتصادی ایران با سایر کشورهای هم‌پیمان به وجود بیاید. او پس از حضور در قزاقستان در حاشیه بیست‌وچهارمین اجلاس سران سازمان همکاری شانگهای یا شی‌جین‌پینگ دیدار کرده و در این دیدار بر جدی بودن عزم دو کشور بر گسترش همکاری‌های فی‌ما بین تأکید کرد تا به این ترتیب به طرف چینی این پیام را داده باشد که همکاری‌های گذشته قرار نیست متوقف شود. طی این دیدار رئیس‌جمهور چین نیز نکاتی را اظهار داشت که موید نگاه مخبر درمورد تداوم قاطعانه همکاری‌ها بود. شی‌جین‌پینگ با بیان اینکه روابط دو کشور راهبردی است، تصریح کرد: «سیاست چین برای گسترش روابط با جمهوری اسلامی ایران تحت‌تأثیر عوامل بیرونی قرار نمی‌گیرد و کشورش خواستار تداوم توسعه و پیشرفت و ارتقای رفاه ملت ایران است.»

حضور مخبر در اجلاسیه بیست‌وچهارم به جهت اینکه دستاورد تاریخی دولت سیزدهم در عضویت در سازمان شانگهای را به تصویر می‌کشید نیز حائز اهمیت است. از آنجایی‌که عضویت ایران در بیست‌وسومین اجلاسیه شانگهای دائمی شده بود حضور سرپرست ریاست‌جمهوری آن هم به فاصله دو هفته از شهادت رئیس‌جمهور این پیام را به کشورهای عضو می‌داد که ایران در همکاری با این نهاد عزم جدی داشته و شدیدترین تلاطمات سیاسی نیز آن را تحت‌تأثیر قرار نمی‌هد. علاوه‌بر این موارد معاون اول سید ابراهیم رئیسی در غیاب وی استوارنامه سفرای ۹ کشور را نیز دریافت کرده و مانع از توقف در امورات جاری فی‌مابینی شد. در بصبوحه برگزاری انتخابات یعنی ۱۲ تیرماه سفرای جدید کشورهای چین، ایتالیا، اسپانیا، کره جنوبی، استرالیا، مجارستان، فنلاند، قزاقستان و صربستان، به‌طور جداگانه به حضور سرپرست ریاست‌جمهوری رسیده و استوارنامه خود را تقدیم کردند. محمد مخبر در این دیدارها مهم‌ترین پرونده بین‌المللی حال حاضر جهان یعنی جنایت رژیم صهیونیستی در غزه را گشوده و از سفرای کشورهای ایتالیا، اسپانیا، استرالیا و فنلاند تلاش مؤثر این کشورها برای توقف جنایات صهیونیست‌ها علیه مردم مظلوم و بی‌دفاع غزه را خواستار شد. این پیام از این جهت حائز اهمیت بود که تداوم رویکردهای حمایتی ایران از مردم فلسطین و جبهه مقاومت را پس از شهادت سید ابراهیم رئیسی به کشورهای غربی گوشزد می‌کرد.

حمایت از شهروندان ایرانی

یکی از مهم‌ترین دستورکارهای تیم دیپلماسی دولت سیزدهم را می‌توان حمایت از شهروندان ایرانی خارجی از کشور عنوان کرد. مصداق اتم این مساله را می‌توان در آزادی حمید نوری دانست. زندانی ایرانی‌ای که تحت سخت‌ترین شرایط در زندان‌های سوئد بازداشت بود و نهایتاً نیز با دخالت مناقضین از دادگاه سوئد حکم حبس ابد دریافت کرده بود. تحت‌تأثیر تلاش‌های مشترک معاونت امور بین‌الملل قوه قضائیه و تیم دیپلماسی دولت سیزدهم نهایتاً از زندان سوئد آزاد شده و به ایران بازگشت. چنین اقداماتی با شهادت سید ابراهیم رئیسی نیز تداوم یافت. بشری‌بی‌آزار فعال رسانه‌ای ایرانی است که به‌عنوان نویسنده مستند «۲۳ سال سکوت» شناخته می‌شود. او که در فرانسه به دلیل حمایت از فلسطین بازداشت شده و به زندان نیز فرستاده شده بود نهایتاً ۱۳ تیرماه و در ایام انتخابات آزاد شد. آن‌طور که محمدمهدی اسماعیلی، وزیر ارشاد گفته است این آزادی حاصل پیگیری‌هایی بوده است که علی‌باقری با دستور محمد مخبر در دستورکار قرار داده است. اینکه معاون اول دولت سیزدهم در پرکارترین ایام این دولت به موضوع آزادی یک زندانی ایرانی در فرانسه نیز توجه نشان داده و سرپرست وزارت خارجه را مامور پیگیری آن می‌کند جایگاه مردم در اندیشه مدیران دولت مردمی را به تصویر کشیده و باید مورد توجه و تقدیر قرار گیرد.